

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

100. An peccet mortaliter Cardinalis, si in Rota audiat aliquem cum ipso loquentem, ipso tamen nihil respondente, vel è contra? Ex quo deducitur, quid est dicendum de excommunicatione lata contra ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

tem materiae in prohibitionem colloquendi, & scribendi contenta in Bulla Pij IV. Et ita hanc sententiam sustinet Castrus Palatus tom. 6. disp. 3. punct. 29. num. 6. ubi ita asserit. Ex eodem etiam sine desumendum est, an litterarum missio gravitatem peccato mortali requisitam attingat: si enim ex se leuiter nocere possit, & non graviter intentioni Pontificis, a peccato mortali & consequenter a censura excusabitur. Nihilominus, consultum est a qualibet litterarum missione, & secreta locutione omnino abstinere, tum ob scandalum, tum quia saltem in foro exteriori dum veritas non manifestatur, sic litteras mittens recipiens, & secreta colloquens excommunicationi subiectus erit. Itaque, & ego. Unde ex his ego interrogatus respondi non esse parvitatem materiae, sed peccatum mortale si aliquis ex Conclavi diceret alicui his paucis verbis: Vade, & dic Oratori Hispano, vel Gallo, ut impediat electionem eam faciendam Cardinalis N. nam licet verba prolata quoad materiale sint pauca, formaliter tamen sunt multa, & graviter nocent intentioni Bullae prohibentis colloquia, & scriptiones, ne turberetur electio Pontificis: Secus autem dicendum est, ut observat Palatus, si aliqua pauca verba etiam circa electionem leuiter nocere possint intentioni Pontificis, ut si quis diceret alicui: *Cardin. N. habuit decem vota*, maxime si in hoc non sequeretur turbatio, vel aliud inconueniens in Conclavi.

4. Itaque parvitas materiae in hoc casu non solum metienda venit ex quantitate, vel paucitate verborum, sed ex leui, vel magno nocimento, quod verba illa asserere possunt electioni Pontificis; Id vero, quod diximus in ordine ad Colloquia, dicendum est etiam in ordine ad scriptiones.

RESOL. C.

An peccet mortaliter Cardinalis, si in Rota audiat aliquem cum ipso loquentem, ipso tamen nihil respondente, vel contra?

Ex quo deducitur, quid est dicendum de excommunicatione lata contra colloquentes cum Monialibus, si quis cum aliqua loquitur, ipsa vero nihil respondente? Ex part. 12. tractat. 2. Resolut. 7.

§. 1. Difficultas oritur ex verbis Pij IV. appositis in Bulla, ubi sic habetur *Claufo Conclavi nulli ad colloquium admittantur*, Nota verbum *Colloquium*, quod importat duorum locutio: Sed in nostro casu tantum vnus loquitur, & alter nihil respondet; ergo non dicitur colloquium, & ideo non adest transgressio praeccepti. Unde in casu simili Pelizzarius de *Monialibus cap. 5. section. 5. quasi. 2. 17. num. 217*. Sic ait, *Probabile videtur non incurvere excommunicationem latam contra colloquentes cum Monialibus eum, qui cum Moniali loquitur ipsa nihil respondente, siquidem in tali casu non interuenit propria colloquio, quae (la prohibetur sub censura; quae opinio forte non est improbabilis, aeterna communi doctrina ad incurrendam censuram praerequiri effectum completum, & consummatum, sub ea prohibetur*. Ita ille.

2. Sed ego alibi hanc sententiam impugnari & impugnat Ioseph Demarius in *Praxi Cas. Refer. Disquis. 3. questione 5. numer. 100*. nam relictis rigoribus grammaticalibus, idem est loqui, ac colloqui, quod probant in terminis casus nostri; nam ubi Pius IV. in sua Bulla prohibet *Colloquia*, antea Gregorius X. prohibebat *loquutiones*. Et in de-

cretis Pontificum eorum mens est attendenda. Adde, quod in casu nostro videntur supradicti peccare, & incurrere excommunicationem: nam licet non respondeant, certum est, quod in tali casu contra prohibitionem Pij IV. recipiunt, vel mittunt nuncium, vel recipiunt, & praebent notas, & signa: nam quae maiora signa, & notae, quam verba, & ideo sunt comprehensae in §. *litteras* dictae Bullae Pij IV. Sed probabiliter contrarium dici potest: nam verba censurarum, ut sonant, & strictè debent intelligi: Ergo in casu nostro isti tales non incurunt in censuram. Probat, quia certum est non recipere, nec mittere litteras, non recipiunt nuncium, quia nuncius mittitur ab alio, & loquitur nomine alterius. Non recipiunt signa, & notas, quia signa, & notae significant aliquid ex conuentione, & intelliguntur tantum mittenti, & illi ad quem mittuntur. Ut notat Bonacina tom. 3. disp. 2. *quasi. 2. punct. 35. num. 10*. verba autem non ita, sed ea à primæua institutione eandem rem omnibus significant, & manifestant, & ab omnibus aequaliter intelliguntur. Ergo in nostro casu non est locus censurae: Casus est curiosus, ideo in cogita.

3. Quod tamen intellige, quoad Censuras, per ea quae dicta sunt in *resolut. 2.* nam quoad peccatum, ut diximus *resolut. 3.* propter cooperationem cum locutione alterius circa res pertinentes ad electionem, ut suppono, aliter philosophandum erit.

Quae hic sunt supra Ref. 95. & 96.

RESOL. CI.

An ad incurrendam censuram latam in cap. Cum periculum, requiratur, quod missio scripturae, vel nunciij sit secreta, ut requiritur pro colloquio? Et quid quoad Bullam Pij IV? Ex part. 12. tractat. 2. Ref. 8.

§. 1. Suppono quod in dicto cap. excommunicantur omnes qui mittunt scripturam aut nuncium, vel loquuntur occultè Cardinalibus aut alicui eorum existentibus in Conclavi pro electione Papae. Difficultas est. An ad incurrendam dictam censuram requiratur, missio litterarum, vel nunciij esse secretam, sicut requiritur in locutione?

2. Et quidem Geminianus, Ioan. Andreas, & Archidiaconus in dicto cap. Syluester verbo *Excommunicatio 9. num. 34.* Angelus eodem 7. casu 23. Tabiena 5. casu 16. & alij, existimant nuncium, & scripturam secretè mixti debere, ut huic excommunicationi locus sit, quia nulla est specialis ratio, quare potius in locutione requiratur secretum, quam in scriptura, & nuncio, praeterquam quod ad verbum illud, *secretè*, positum in fine clausulae, ad omnia antecedentia referri debet. Nihilominus contraria sententia communior est.

3. Dicendum est itaque solam locutionem secretam excommunicationi subici, nunciij, vel scripturae missionem quaecunque sit, siue secreta, siue publica, excommunicatione affici. Retio est quia Pontifex non absque mysterio seorsim loquutus est de nuncio, & scriptura, eaque nulla apposita restrictione generaliter prohibuit dicens; *Nulli etiam fas sit ipsis Cardinalibus, vel eorum alicui nuncium mittere, vel scripturam*, statimque subiungit, *Qui vero contra fecerit scripturam mittendo, vel nuncium, aut cum aliquo ipsorum secretè loquendo, ipso facto sententiam excommunicationis incurrat*. Non igitur aduerbium illud *secretè* ad nuncium, M m 4 vel